

DE BOUWKUNDIG AMBTENAAR

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN BOUWKUNDIGEN

Redactie en Administratie: PRINS HENDRIKSTRAAT 7, BANDOENG

A.C. NIX & CO. BANDOENG

ALVORENS TOT BOUWEN OVER TE GAAN WENDE MEN ZICH EERST TOT:

L I M A G O H het OUDSTE Aannemersbureau ter plaatse

MEEST MODERNE ontwerpen en SOLIDE bouw. Diverse dankbetuigingen ter inzage.

CHINEESCHE VOORSTRAAT No. 12

— TELEFOON No. 2449

— BANDOENG.

*Vereenigd**Versterkt**Behouden.*

N. V. Handel Maatschappij

„DE CONCURRENT”

JUWELIERS — HORLOGERS

//

Bandoeng — Bragaweg — Telef. 667

ONZE FIRMA GENIET HET

VERTROUWEN VAN DUIZENDEN

OVER DEN GEHEELLEN ARCHIPEL

Het Oudste en Meest Betrouwbare adres voor :

BOUWMATERIALEN, IJzer-, Staal- en Koperwaren,
Ambachts-, Land- en Tuinbouwgereedschappen, Scheeps-
benodigdheden, Verfwaren en Vernissen enz. enz.

IS NOG STEEDS

Ang Sioe Tjiang Handel Maatschappij N. V.
BATAVIA — BANDOENG

Laat Uw

Water- Gas- Electriciteit installaties

UITVOEREN door

**Techn. Handel Mij.
vh. de Rooy & Co.
Bandoeng**

**Kawie-Holvast
Malang**

**Holvast & Co.
Soerabaia.**

Wij zorgen, dat U over ons werk tevreden zult zijn.

Voor Uwe luxe- en huishoudelijke artikelen

naar :

N. V. Hs. Vg. ONDERLING BELANG

Soerabaia — Bandoeng — Djocja — Malang

Ruime sorteering Dames - Modes, Heeren - artikelen.

DE BOUWKUNDIG AMBTENAAR

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN BOUWKUNDIGEN

Redactie en Administratie: PRINS HENDRIKSTRAAT 7, BANDOENG

INHOUD: Voorstellen A. V. 1936 — C. G. O. Regionale bezoldigingen — Inhouding beslag en korting — In Memoriam, M. Slamet — De pensioenkorting — De straffen- en beroepordonnantie — De Bondsstem — Het bouwspaarsysteem — De Werktuigkunde aan den Wal (vervolg) — Technische Mededeelingen — Tegengang waterverspilling — Boekbespreking Wrange Schetsen — van de Admanistratie — Officieel — Mutaties.

VOORSTELLEN ALGEMEENE VERGADERING 1936.

De aandacht van afdeulingsbesturen en verspreide leden wordt gevestigd op de indiening van voorstellen voor onze Algemeene Vergadering 1936.

Wij stellen ons voor deze vergadering zoo mogelijk te vervroegen tot de a.s. Paaschdagen en deze keer Soerabaia een beurt te geven. Vanwege de daaraan verbonden kosten rekenen wij op een vlotte voldoening van de contributies, waarvan door velen nog te weinig aandacht wordt besteed. Onze Penningmeester wil nog geen S.O.S. teeken geven, daarentegen verzocht hij de de groote achterstanden-die helaas nog altijd bestaan — geleidelijk aan te willen aanzuiveren en hiervoor een regeling te treffen.

Daarnaast is het uiteraard van belang tijdig de beschikking te hebben over Uw voorstellen, opdat zij nog in het Februari nummer van ons orgaan kunnen worden gepubliceerd.

Leden: STEL DAAROM NIET UIT MAAR DOE HET NOG HEDEN !

HOOFDBESTUUR.

Firma O E I T I O N G H I N

BANDOENG - SOENIARADJA 41
Telf. Nos. 1815 en 1832

SOEKABOEMI - Gr. POSTWEG
Telefoon No. 4

Van ouds JE adres voor goed gesorteerde

Bouwmaterialen-, Hang- en Sluitwerk Sanitair en Verfwaren.

COMMISSIE VOOR GEORGANISEERD OVERLEG.

Resumé van het informeel advies der Commissie voor Georganiseerd Overleg, betreffende het systeem der regionale bezoldigingen, uitgebracht aan de Bezoldigingscommissie.

In haar advies van 28 Augustus jl. *) heeft de Commissie zich ten aanzien van de terugbrenging tot regionaal peil van een aantal H. B. B. L. betrekkingen moeten bepalen tot enkele beschouwingen in algemeenen zin, daarbij in uitzicht stellende, dat zij op dit onderwerp terug zou komen, zoodra zij in de gelegenheid was geweest daarover meer gedetailleerde inlichtingen te verkrijgen van den Secretaris der Bezoldigingscommissie.

In de vergadering der Commissie van 16 September jl. heeft de heer Beets uitvoerige inlichtingen verstrekt over den gang van het onderzoek en de uitvoering van denkbeeld, zooals men zich die voorloopig en in groote trekken had gedacht.

De Commissie acht zich thans nog niet in staat een definitief advies te geven daar — al zijn bij het schrijven van de Bezoldigingscommissie van 20 September jl. becijferingen gegeven van het **totaal resultaat** van den onderwerpelijken maatregel en al heeft de heer Beets een aantal betrekkingen genoemd, die voor de overbrenging in aanmerking zouden worden gebracht, alsmede de indeeling der regionen aangegeven — de Commissie nog steeds mist een inzicht ¹⁾, gebaseerd op cijfers omtrent den **individueelen achteruitgang** in inkomsten, welke voor de betrokken Landsdienaren van een en ander uiteindelijk het gevolg zou zijn. De mededeelingen van den heer Beets dat, althans voorloopig, als regionen zijn gekozen de gewesten, ook op Java, en zijne opgave van betrekkingen die door Bezoldigingscommissie bij de Regeering voor de overbrenging naar regionaal peil in aanmerking zouden worden gebracht, hebben bij de Commissie den indruk gevestigd, dat in sommige gevallen dreigt te worden gehandeld in strijd

met de beginselen waarmede de Commissie voorshands instemming heeft betuigd en zelfs in strijd met de principes in de desbetreffende nota van de Bezoldigingscommissie vooropgesteld. In haar advies van 28 Aug. jl. heeft de Commissie uitvoerig uiteengezet, wat door haar onder „typische locale krachten” wordt verstaan en dat en waarom de ressorten niet te ruim mogen worden genomen. Kan, zoo vraagt de Commissie zich af, nu de gewesten als regionen zijn gekozen, worden volgehouden, dat iemand die te Banjoewangi is geboren, te Soerabaja is ter school gegaan en te Madioen geplaatst „een typische locale kracht is in het ressort geboren en opgevoed enz.”? Naar den letter kan niet worden ontkend, dat de levensloop van een dergelijk beambte beperkt blijft tot het gewest (regioen) Oost-Java, doch het komt der Commissie duidelijk voor, dat men op deze wijze naar den geest aan het begrip „plaatselijke of regionale krachten” geweld aandoet, waarbij nog komt dat deze personen weliswaar niet „buiten hun ressort” doch wel van den eenen uithoek eener Java-provincie naar den anderen kunnen worden overgeplaatst.

De Commissie is voorts van oordeel, zooals reeds in haar advies van 28 Augustus jl. is uiteengezet, dat alleen de lagere, typische niet-overplaatsbare ambtenaren dienen te worden overgebracht (dat is die klasse van ambtenaren, die werkelijk de economische voordeelen genieten van een onafgebroken verblijf in goedkoopere streken) en dat men niet, gelijk uit de uiteenzettingen van den heer Beets is gebleken de aandacht moet laten vallen op ambtenaren van eenigszins andere standing met hogere sociale behoeften, een en ander als gevolg van het nemen van de omvangrijke gewesten op Java als locale kringen. Het begrip „niet overplaatsbaar” komt ook in het gedrang wanneer een groep niet autochthone beampten op een willekeurig oogenblik niet-overplaatsbaar buiten het gewest worden **gemaakt** en alsdan onder het regionaal stelsel worden gebracht. Het bezwaar van het door de Bezoldigingscommissie gevolgde systeem is niet te ondervangen door in de gewestelijke regionen de duurste plaatsen (hoofdplaatsen) aan te wijzen als aangevende het loonpeil in het

*) Zie resumé in B.A. van 1 October 1936 No. 10.

1) Eenige gegevens, beperkt tot die ambten, waaromtrent reeds overleg met de betrokken departementen heeft plaats gehad, zijn naderhand ontvangen.

ressort. Wel worden daarmee een aantal praktische bezwaren uit den weg geruimd, de principieele bedenkingen echter worden er niet door weggenomen.

De Commissie beveelt de Bezoldigingscommissie als basis voor het regionaal stelsel om te beginnen aan de Residenties (afdeelingen), in afwachting van de verfijning van het systeem tot regentschappen. Zij raadt af eenige speciale betrekkingen naar regionaal peil over te brengen en geeft in overweging om, wanneer het onmogelijk mocht blijken voor 1936 een afdeelingwijze regionale bezoldiging tot stand te brengen, bij de aanwijzing van de betrekkingen reeds te werk te gaan als ware evengenoemd systeem ook reeds voor 1936 doorvoerbaar.

Met den heer Beets is de Commissie van oordeel, dat in het regionaal bezoldigingsstelsel, hetwelk van plaatselijke goedkoopte uitgaat ligt opgesloten, dat een eenigszins belangrijke stijging van het plaatselijk levens- en loonpeil in de regionale bezoldiging tot uitdrukking moet worden gebracht.

Het komt der Commissie gewenscht voor, dat de autoriteiten die bij het bepalen van het regionale bezoldigingspeil den doorslag geven worden bijgestaan door commissies welke die autoriteiten geregeld van het verloop der prijzen en van schommelingen in het levens- en loonpeil op de hoogte houden.

De AVA acht de in den aanvang van dit resume genoemde cijfers niet noodig voor het geven van een definitief advies omtrent den onderwerpelijken maatregel. Zij kan zich in het algemeen met dien maatregel vereenigen en meent zich ten aanzien van de uitwerking der voorstellen, nu haast geboden is, aan het oordeel van de Regeering te moeten refereeren. Ten aanzien van het peil der regionale bezoldigingen meent zij hiertoe te gereeder te kunnen overgaan, aangezien die bezoldigingen niet lager zullen kunnen zijn dan die, welke zullen moeten worden toegekend, indien wordt voldaan aan het mede door de AVA ondersteunde verzoek tot het vaststellen van kleiner regionen. Zij meent echter, dat voor overbrenging slechts die betrekkingen in aanmerking mogen komen, waarvan de bekleeders in belangrijke mate de voordeelen genieten van de regionale omstandigheden en verhoudingen.

Met de Bezoldigingscommissie is de AVA van oordeel dat de overgang naar het regionaal peil kan geschieden door de over December a.s. genoten inkomsten per 1 Januari a.s. te verminderen met 10% en dit percentage halfjaarlijks met 5% te verhoogen.

Bouw bureau „W E C O”

Soeniaradja 17a — Bandoeng — Telefoon 1904

Belast zich met nieuwbouw, bijbouwingen
en reparaties van huizen.

Geen order te groot, geen order te klein.

PRIJZEN SCHERP CONCURREEREND.

ADVIES ONTWERP-ORDONNANTIE BETREFFENDE INHOUDING, BESLAG EN KORTING OP LOON EN VERVREEMDING VAN BEZOLDIGING EN PENSIOEN. ¹⁾

Dit op 3 September j.l. aan de Regeering uitgebracht advies luidt als volgt:

1. Bij schrijven van den 1en Gouvernements Secretaris van 6 Februari j.l. no. 322/C werd aan de Commissie voor Georganiseerd Overleg ter adviseering aangeboden een ontwerp-ordonnantie inhoudende eenige algemeene regelen betreffende inhouding, beslag en korting op en vervreemding van de bezoldiging en het pensioen der ambtenaren.

2. De Commissie is erkentelijk voor het streven der Regeering om met behoud van een zoo groot mogelijke rechtszekerheid de thans verspreide regelen omtrent inhouding, beslag en korting aan de gewijzigde omstandigheden aan te passen en die in één ontwerp-ordonnantie samen te brengen.

3. In overeenstemming met dit streven veroorlooft de Commissie zich, het navolgende eerbiedig onder de aandacht van Uwe Excellentie te brengen.

4. Blijkens de bij het ontwerp overgelegde Memorie van Toelichting heeft de derde titel van de Nederlandsche Ambtenarenwet tot leiddraad gestrekt bij het ontwerpen van den voorgestelden maatregel en raken de afwijkingen daarvan niet zoozeer de hoofdbeginselen als wel punten van minder principieelen aard.

5. Op één belangrijk punt is echter een uitzondering gemaakt, n.l. de korting wegens particuliere schulden, die in het algemeen in Nederland is toegelaten is in het ontwerp niet opgenomen.

6. De Commissie ontveinst zich niet, dat er bezwaren zijn verbonden aan korting wegens particuliere schulden hetgeen in de vergadering nader is uiteengezet door den ambtenaar van het Departement van Justitie, die door den Directeur aangewezen is om aan de Commissie de gevraagde inlichtingen te verschaffen. Deze bezwaren, welke geleid hebben tot intrekking van de bestaande kortingsregeling in 1898, kunnen ook thans nog aanwezig zijn, doch het is haar stellige overtuiging, dat de gewijzigde omstandigheden in de conjunctuur van de Indische maatschappij ten volle een medewerken van de Overheid wettigen teneinde voor de ambtenaren de gelegenheid te openen, op deze ook voor de crediteuren bevredigende wijze aan hun schuldpllichtigheid te voldoen.

7. De groote moeilijkheden, die vele ambtenaren ondervinden om hun maandelijksch budget sluitend te maken, worden uiteraard onoverbrugbaar, indien zich tegenslagen voor-doen, die belangrijke financieele offers eischen.

¹⁾ Zie het ontwerp in B.A. 1 Juni 1936 No. 6.

8. Het stop-zetten van loopende verplichtingen of het aangaan van leenschulden is vaak de eenige mogelijkheid om uit de oogenblikkelijke nooden te geraken.

9. De crediteuren van thans zijn echter niet meer van dezelfde gezindheid als de crediteuren van vroeger.

10. Een betrekkelijk kort verzuim van de zijde der debiteuren is voldoende aanleiding voor vele crediteuren om zich zoo veilig mogelijk te stellen door het leggen van conservatoir beslag en het zich verschaffen van een executoriale titel.

11. De kosten, verbonden aan gerechtelijke invordering, welke kosten, zooals bekend, bij kleine vorderingen naar verhoudingen hooger zijn dan bij groote vorderingen, komen onvermijdelijk ten laste van den ambtenaar-debiteur, die daarboven nog het nadeel heeft, dat eventueele executiën door middel van verkoop van de in beslag genomen goederen of toepassing van lijfswang, niet na zal laten, een ongunstig denkbeeld van den betrokkene teweeg te brengen bij zijn superieuren, ja zelfs somtijds kan leiden tot ontslag.

12. Indien den crediteuren de zekerheid wordt gegeven om hun vorderingen, zij het dan ook bij gedeelten, op een gemakkelijke manier te innen door middel van korting, zullen zij dien weg ongetwijfeld de voorkeur geven boven den gerechtelijken. De Commissie veroorlooft zich op grond van het hierboven uiteenzette er bij Uwe Excellentie op aan te dringen, de korting voor particuliere schulden alsnog in het ontwerp te doen opnemen.

13. In welke gevallen en onder welke omstandigheden een dergelijke korting zou kunnen worden toegestaan, heeft een punt van uitvoerige besprekingen uitgemaakt in de vergaderingen der Commissie, doch zij meent hieromtrent geen nader voorstel te moeten doen, daar zij hiermede min of meer buiten het terrein harer bemoeienis treedt.

14. Ten aanzien van de afzonderlijke artikelen meent de Commissie nog het volgende te moeten opmerken.

ad artikel 2.

15. In dit artikel wordt een beschrijving gegeven welke inkomsten van den ambtenaar in aanmerking komen voor inhouding, beslag en korting, opdat geen twijfel besta, op welke geldsom de regeling kan worden toegepast.

16. Het komt der Commissie voor, dat de huidige redactie echter niet allen twijfel dienaangaande heeft weggenomen. Met name blijkt niet voldoende duidelijk, of kindertoelagen, standplaatstoelagen en bijverdiens ten zooals e.a. (vacantiegelden en toelagen aan ge-committeerden bij eindexamens) mede daaronder begrepen zijn.

17. Deze inkomsten, die alle een wisselvallig karakter dragen en die voor een deel ook bezwaarlijk kun-

N. V. Handel Mij. „TEK TIONG”

Toko Batavia

Pasar Baroe 81 — Bandoeng — Tel. Nos. 10 en 1006

Handel in

IJZER- STAAL- & KOPER- VERFWAREN,
WERKTUIGEN EN MACHINE-
KAMERBENODIGDHEDEN enz. enz.

Remington

N. V. Luxe Brood Bakkerij

„Ellenbroek”

TOKO — BAKKERIJ

Groote Postweg Oost - hoek Manggalaan.
Tel. 626. BANDOENG Tel. 626.

Wat gaat erin als koek ?

Brood van „Ellenbroek”

nen worden aangemerkt als een belooning voor bewezen diensten, waren naar het oordeel der Commissie uit te zonderen van de inkomsten waarop inhouding, beslag en korting mogelijk zal worden.

18. Het zooveel mogelijk fixeeren door uitsluiting van wisselvallige inkomsten van het geldsbedrag waarop de meergenoemde maatregelen kunnen worden toegepast, kan niet anders dan een vereenvoudiging beteekenen voor de administratie, doordat hernieuwde becijferingen minder veelvuldig zullen voorkomen.

a d. artikel 6.

19. De differentiatie in dit artikel aangebracht, waardoor inkomens van f 300.— p.m. voor inhouding en beslag vatbaar zijn, tot een vierde, en voor het meerdere tot een derde, komt der Commissie niet geheel bevredigend voor.

20. Met name voor de ambtenaren en gepensioneerden met kleine inkomens tot b.v. f 150.— p.m. zal het zeer bezwaarlijk zijn, indien een vierde van hun inkomen voor inhouding en beslag vatbaar zal zijn.

21. De Commissie meent dan ook in dezen een groo-tere differentiatie te moeten aanbevelen.

22. In het 2de lid wordt de korting op het inkomen voor verschuldigde alimentatie onbeperkt gemaakt.

23. De Commissie erkent gaarne, dat de betrokken gezaghebbenden deze mogelijkheid voorzichtig zullen hanteeren, doch zij zou het niettemin zeer op prijs stellen, indien op dit punt meer rechtszekerheid verkregen werd door een bepaling op te nemen, waardoor eenig deel van de bezoldiging of het pensioen buiten de korting wordt gehouden.

24. Een dusdanige mildere en scherp omschreven bepaling vindt ook meer aansluiting bij de thans hier geldende regeling en bij de Nederlandsche Ambtenarenwet.

a d. artikel 7.

25. In dit artikel wordt sub a, in overeenstemming met de bestaande Indische regeling, doch in afwijking van de Nederlandsche, wederom onbeperkte inhouding mogelijk gemaakt voor belastingschulden.

26. Het is der Commissie bekend, dat de ambtenaren van den Belastingdienst een groote soepelheid betrachten bij het invorderen van achterstallige belasting, doch desondanks komen niet weinige gevallen voor, dat de getroffen betalingsregelen niet worden nageleefd en tot inhouding moet worden overgegaan.

27. Ongetwijfeld zullen daar gevallen bij aanwezig zijn, dat eerder aan onwil of laksheid van den belastingschuldige gedacht moet worden, doch aan verscheidene leden van de Commissie is het uit hun vereenigingspraktijk bekend, dat een groot aantal gevallen zijn oorzaak vindt in onmacht.

28. De Commissie zou het betreuren indien ook in den vervolge de goeden het met de kwaden zouden moeten ontgelden.

29. Het doel van de onderwerpelijke bepaling n.l. dat het Gouvernement de verschuldigde belastingpenningen realiter int, is h.i. even goed te bereiken, indien de inhouding in b.v. meerdere termijnen plaats vindt, met inachtneming van de wederzijdsche belangen.

30. Juist in het feit, dat tengevolge van de verplichte inhouding voor de inkomstenbelasting het aantal gevallen van achterstand in de betaling van belasting belangrijk is afgenomen, ziet de Commissie een argument voor de overblijvende gevallen een mildere regeling te bepleiten.

a d. artikel 8.

31. Dit artikel heeft bij de Commissie de vraag doen rijzen, wat rechtens zal zijn indien er cumulatie plaats vindt van inhouding, beslag en korting.

32. De eerstgenoemde ambtenaar van het Departement van Justitie heeft hieromtrent naar voren gebracht, dat de ontwerp-regeling geen cumulatie kent.

33. Juist deze negatie van cumulatie kan naar het oordeel der Commissie tot onvoorziene moeilijkheden voor den betrokkene leiden.

34. Immers volgens artikel 6 is inhouding en beslag mogelijk tot een vierde bij een inkomen van f 300.— p.m. en bij hooger inkomen tot een derde.

35. Daar kan dan nog bij komen een ongelimiteerde korting (ten aanzien waarvan de Commissie hierbogen een limiet heeft voorgesteld) en de onbeperkte inhouding krachtens artikel 7.

36. Hierdoor zijn de gevallen in het geheel niet denkbeeldig geworden, dat een ambtenaar gedurende een of meer maanden in het geheel geen inkomen zou hebben.

37. Gedachtig aan het „primus vivere” komt het der Commissie noodzakelijk voor, er op aan te dringen, dat althans eenig deel van het inkomen ter vrije beschikking blijft van den ambtenaar om aan de meest noodzakelijke levensbehoeften te kunnen voldoen.

38. Ook het dienstbelang eischt, dat een ambtenaar niet in een zoodanigen noodtoestand worde gebracht, dat hij aan de primaire levensbehoeften niet meer zou kunnen voldoen.

39. Redelijkerwijze immers is niet aan te nemen, dat hij alsdan nog op juiste wijze zijn dienstwerk kan verrichten.

40. De Commissie is de overtuiging toegedaan, dat de door haar voorgestelde wijzigingen en aanvullingen een wezenlijke verbetering vormen van de ontwerp-regeling en zijn bovendien ten voordeele van de rechtspositie van de ambtenaren, zonder nochtans aan de rechten van derden te kort te doen.

IN MEMORIAM.

Wij ontvingen het bericht van overlijden op 8 September j.l. te Tegal van collega **M. Slamet** opzichter op het hoofdkantoor van de Provinciale Waterstaats-afdeeling te Tegal.

Dit bericht bereikte ons 10 October j.l. zoodat eerst dit nummer hiervan mededeeling kan worden gedaan.

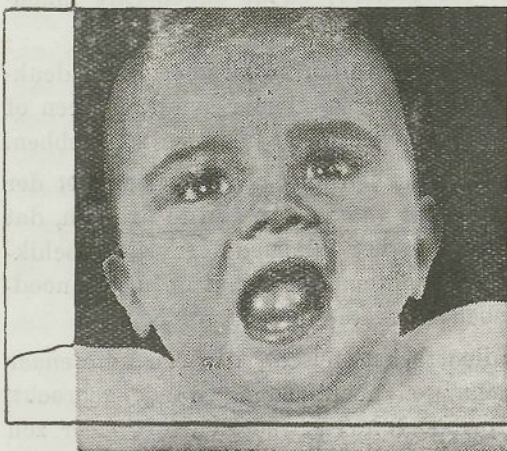
DE PENSIOENKORTING.

Aneta seint uit den Haag aan het Bat. Nbl., dat de korting op de pensioenen in 1936 niet zal worden verhoogd. De thans bestaande korting van maximum 17% zal in dat jaar dus gehandhaafd blijven.

Voor de gepensioneerden zal dit bericht — althans voor het komende jaar — wel een opluchting geven.

Leden werft leden en sluit de gelederen in den Ind. Bond van Technici.

Mammie, ikke wil spaarbankboekje hebbe!

RECLAME
STUDIO
den Haag

Nee, zoo verstandig is hij nog niet, dat hij zijn moeder al om een spaarbankboekje zal vragen. Maar moeder moet zelf zoo verstandig zijn en er een voor hem aanvragen. Wat weet zoo'n kleine dreumes nog van sparen. Dat moet hij nog leeren. Jong geleerd is oud gedaan. Leert Uw kinderen vroegtijdig te sparen. U kunt zelf het goede voorbeeld geven en een boekje voor hen aanvragen bij de spaarbank met Regeeringsgarantie, bij de

POSTSPAARBANK

DE „STRAFFEN- EN BEROEPSORDONNANTIE”.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 7 September 1935 No. 23 (Staatsblad 1935 No. 441) is de volgende „Straffen- en Beroepsordonnantie” vastgesteld, welke met ingang van 1 November 1935 inwerking zal treden. De ordonnantie luidt als volgt:

Artikel 1.

- (1) Onder ambtenaren worden in deze ordonnantie verstaan Burgerlijke landsdienaren van elken landaard, in vasten dan wel tijdelijken dienst.
- (2) Zij is niet van toepassing op:
 - a. door de Koningin benoemde ambtenaren;
 - b. de hoofden van departementen van algemeen bestuur en alle overige rechtstreeks aan den Gouverneur-Generaal ondergeschikte ambtenaren;
 - c. de rechterlijke ambtenaren;
 - d. de onder kerkelijke jurisdictie staande kerkelijke landsdienaren;
 - e. de landsdienaren ter beschikking gesteld van zelfstandige gemeenschappen;
 - f. nader door den Gouverneur-Generaal bij besluit aan te wijzen groepen van landsdienaren.

Artikel 2.

- (1) Ambtenaren, die zich tijdens of buiten de diensturen aan plichtsverzuim hebben schuldig gemaakt, kunnen deswege administratief worden gestraft.
- (2) Plichtsverzuim omvat zoowel overtreding van eenig ambtelijk voorschrift als het doen of nalaten van iets, hetwelk een goed ambtenaar onder gelijke omstandigheden behoort na te laten of te doen.

Artikel 3.

- (1) Aan ambtenaren kunnen — ongeacht mondelinge berisping of oplegging van extradiensten, waarop de bepalingen van deze ordonnantie niet van toepassing zijn — de volgende administratieve straffen worden opgelegd:
 - a. schriftelijke ontevredenheidsbetuiging;
 - b. geldboete tot een bedrag van ten hoogste een tiende gedeelte der maandelijksche bezoldiging. Het gezamenlijk bedrag der opgelegde boeten mag in één maand niet hooger zijn dan een vierde der maandelijksche bezoldiging;
 - c. uitstel van een regelmatige traktementsverhooging voor niet langer dan een jaar;
 - d. verlaging van bezoldiging door het ontnemen van een regelmatige traktementsverhooging voor niet langer dan een jaar;
 - e. terugstelling tot den naast lageren rang voor niet langer dan een jaar;
 - f. ontslag uit de betrekking;
 - g. ontslag uit 's Lands dienst.

- (2) Bij toepassing van de onder e genoemde straf draagt de betrokken gezaghebbende zorg, dat na afloop van den vastgestelden termijn, herstel in den tevoren bekleeden rang plaats heeft, ongeacht het al dan niet bestaan van een vacature in dien rang.
- (3) Bij bestraffing van een geval van plichtsverzuim mag ter zake slechts één der in lid 1 vermelde straffen worden opgelegd, met dien verstande dat, wanneer na het opleggen van een straf aan den strafoplegger nieuwe feiten of gegevens, ter zake van het bestrafte plichtsverzuim bekend worden, de opgelegde straf kan worden vervangen door een andere. Indien deze als een zwaardere is te beschouwen, zijn te haren aanzien de in deze ordonnanantie voorkomende bepalingen omtrent verzet en beroep van toepassing.

Artikel 4.

- (1) Behalve in de onder (2) genoemde gevallen wordt, alvorens tot het opleggen van een straf wordt overgegaan, de betrokken ambtenaar in de gelegenheid gesteld zich omtrent het hem ten laste gelegde binnen een voor elk geval vast te stellen termijn, welke echter niet korter mag zijn dan acht dagen, schriftelijk te verantwoorden.
- (2) Het onder (1) bepaalde is niet van toepassing:
 - a. ten aanzien van de straf van geldboete tot geen hooger bedrag dan één vijfentwintigste deel der maandelijksche bezoldiging;
 - b. indien de betrokkene wegens hetzelfde feit of dezelfde feiten door den rechter is veroordeeld en het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan;
 - c. indien de betrokkene voortvluchtig is.
- (3) Indien het opleggen van een straf behoort tot de bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal wordt de onder (1) bedoelde verantwoording gevraagd door en ingediend aan den gezaghebbende, die of het college, dat terzake van de bestraffing een voorstel aan de Regeering heeft te doen.
- (4) Alvorens tot het indienen van een voorstel als in het vorige lid bedoeld over te gaan, vraagt de betrokken gezaghebbende of het betrokken college omtrent de voorgenomen bestraffing het oordeel van den Voorzitter der Commissie voor georganiseerd overleg, wiens antwoord met de onder (3) bedoelde verantwoording bij het voorstel aan de Regeering wordt overgelegd.
- (5) Het in artikel 9 bepaalde omtrent de bevoegdheden en verplichtingen der daar bedoelde commissie is van overeenkomstige toepassing op den Voorzitter der Commissie voor georganiseerd overleg, in de gevallen, waarin diens oordeel over een op te leggen straf is gevraagd.

Artikel 5.

Van een opgelegde straf wordt den ambtenaar schriftelijk kennis gegeven, onder opgaaf van de redenen, welke tot de strafoplegging hebben geleid, tenzij de straf bestaat uit een geldboete het één vijfentwintigste deel der maandelijksche bezoldiging niet te boven gaande. In de kennisgeving wordt tevens vermeld of en, zoo ja, binnen welken termijn en op welke wijze de betrokkene tegen de genomen beslissing in verzet kan komen.

Artikel 6.

De straf wordt, nadat zij onherroepelijk is geworden, ten uitvoer gelegd. Alsdan wordt van de oplegging aanteekening gehouden.

Artikel 7.

- (1) Opgelegde geldboeten worden ingehouden van de bezoldiging van den gestrafte. De strafoplegger bepaalt in hoeveel termijnen de inhouding zal plaats hebben. Echter zal per betalingstermijn niet meer mogen worden ingehouden dan een tiende van de bezoldiging over dien termijn. Bij beëindiging van het dienstverband wordt het geheele bedrag der verschuldigde boete ingehouden.
- (2) De boeten komen ten bate van 's Lands kas, tenzij de Gouverneur-Generaal mocht bepalen, dat zij ten goede komen aan instellingen van algemeen nut voor alle ambtenaren of dat boeten, opgelegd aan ambtenaren van een bepaalde administratie of dienst, ten bate komen van instellingen, werkzaam in het belang van de gezamenlijke daartoe behorende ambtenaren.

Artikel 8.

- (1) Tegen elke opgelegde straf, behalve wanneer de oplegging is geschied door den Gouverneur-Generaal dan wel de straf bestaat uit een boete tot geen hooger bedrag dan één vijfentwintigste der maandelijksche bezoldiging, kan de betrokken ambtenaar verzet aanteekenen, door een schriftelijke mededeeling daarvan, binnen twee weken na ontvangst der in artikel 5 bedoelde kennisgeving, aan den strafoplegger, in welk geval een commissie wordt samengesteld om de zaak te onderzoeken en advies uit te brengen.
- (2) Door het ongebruikt laten verstrijken van den in het vorig lid genoemden termijn wordt de opgelegde straf onherroepelijk, tenzij de strafoplegger op verzoek van den betrokkene termen mocht vinden tot verlenging van den termijn.
- (3) Wanneer de gestrafte bij het aanteekenen van verzet nalaat gelijktijdig op te geven, welken persoon hij in verband met het bepaalde onder (4) tot lid van de onder (1) bedoelde commissie kiest, wordt de onder (1) bedoelde termijn geacht ongebruikt te zijn verstreken.
- (4) De commissie bestaat uit drie leden, waarvan één wordt gekozen door den gestrafte, die van zijn keuze doet blijken bij de onder (1) bedoelde mededeeling.

deeling; het tweede lid wordt uiterlijk twee weken daarna aangewezen door den strafoplegger, waarna door deze twee leden binnen twee weken een derde lid wordt gekozen, dat tevens als voorzitter optreedt. De commissie wordt geacht te zijn tot stand gekomen, zoodra gebleken is, dat de voorzitter zijn verkiezing heeft aanvaard. Wordt omtrent de keuze van een voorzitter geen overeenstemming bereikt, dan doen de beide leden hiervan voor het verstrijken van den gestelden termijn mededeeling aan den President van den Raad van Justitie binnen wiens rechtsgebied de gestrafte verblijf houdt, welke hoofdamtenaar daarna een voorzitter aanwijst en bericht daarvan doet toekomen aan de commissieleden, den strafoplegger en den gestrafte. Hiermede wordt de commissie geacht tot stand te zijn gekomen.

- (5) Het lid door den gestrafte gekozen moet wonen binnen dezelfde bestuursafdeeling, waarin deze gevestigd is.

In bijzondere gevallen kan van dit voorschrift afwijking worden toegestaan door het hoofd van gewestelijk bestuur, binnen wiens ressort de gestrafte geplaatst is, tenzij deze gezaghebbende de strafoplegger mocht zijn, in welk geval de vergunning kan worden verleend door het hoofd van het departement of van het zelfstandige college, waaronder de gestrafte werkzaam is. Is de straf door een van laatstbedoelde gezaghebbenden opgelegd, dan kan afwijking slechts worden toegestaan door den Gouverneur-Generaal.

Artikel 9.

- (1) De commissie wint schriftelijk de inlichtingen in, die zij noodig oordeelt, en is bevoegd in het belang van haar onderzoek den gestrafte, den strafoplegger en andere personen voor het verstrekken van inlichtingen voor zich te doen verschijnen, mits de laatsten woonachtig zijn binnen de bestuursafdeeling, waarin de gestrafte is gevestigd. Van deze voorwaarde kan in bijzondere gevallen afwijking worden toegestaan op de wijze als in het laatste lid van het voorgaande artikel is bepaald.
- (2) Ieder is verplicht aan de commissie de door haar gevraagde inlichtingen te verstrekken en op verzoek voor haar te verschijnen. De strafoplegger is echter bevoegd zich door een ander ambtenaar te doen vertegenwoordigen.
- (3) De commissie is bevoegd inzage te nemen van alle op de te onderzoeken zaak betrekking hebbende bescheiden, met uitzondering van die, welke krachtens wettelijke bepalingen geheim moeten blijven.
- (4) De commissieleden zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen te hunner kennis is gekomen, zoowel ten aanzien van ter inzage genomen be-

scheiden en de inlichtingen van en over personen, verkregen als van de gevoelens der commissieleden onderling tijdens het onderzoek aan den dag gelegd.

Artikel 10.

- (1) Op grond van den uitslag van het gehouden onderzoek spreekt de commissie haar oordeel uit, of de opgelegde straf behoort te worden gehandhaafd of dient te vervallen, dan wel in welke mate zij moeten worden verlicht of verzwaard of door een andere door haar te vermelden straf dient te worden vervangen.
- (2) Zij brengt haar oordeel schriftelijk en met redenen omkleed ter kennis van den strafoplegger en den gestrafte.
- (3) De strafoplegger kan daarna de straf doen vervallen, haar handhaven of haar herzien en geeft van zijn beslissing schriftelijk kennis aan den gestrafte en aan de leden der commissie. Behoudens in het geval, dat de straf wordt ingetrokken, wordt aan den gestrafte tevens medegedeeld, of en zoo ja, binnen welken termijn en bij wien hij in beroep kan gaan.

Artikel 11.

- (1) Indien de commissie geadviseerd heeft tot handhaving dan wel verzwaring van de opgelegde straf en de strafoplegger geen aanleiding heeft gevonden deze alsnog te verzwaren, zoomede wanneer hij de straf wijzigt in overeenstemming met het advies der commissie, dan wel een nieuwe doch naar het oordeel der commissie lichtere straf dan zij heeft voorgesteld, oplegt, wordt de straf geacht definitief te zijn.
- (2) In alle andere gevallen kan de gestrafte binnen een week na ontvangst der in het vorig artikel onder (3) bedoelde mededeeling in beroep gaan bij den naast hooger gezaghebbende, die in hoogste instantie uitspraak doet.
- (3) Ten opzichte van de hoofden of voorzitters der niet onder een departement van algemeen bestuur ressorteerende kantoren of colleges wordt de Gouverneur-Generaal aangemerkt als de naast hoogere autoriteit.
- (4) Door het ongebruikt laten verstrijken van den onder (2) bedoelden termijn wordt de opgelegde straf onherroepelijk, tenzij de in hetzelfde lid bedoelde gezaghebbende op verzoek van den appellant termen mocht vinden tot verlenging van den termijn.

Artikel 12.

Zij, die op den voet van artikel 9 voor de commissie verschijnen, en zij, die krachtens artikel 4 (5) door den Voorzitter der Commissie voor georganiseerd overleg zijn opgeroepen, hebben aanspraak op vergoeding volgens de bepalingen van het Algemeen Reisreglement.

Artikel 13.

Bij algemeene verordening vastgestelde voorschriften omtrent het opleggen van administratieve straffen blijven van kracht, totdat zij door andere zijn vervangen.

De Bondsstem.

HET BOUWSPAARSYSTEEM.

Men schrijft ons:

Voor hen die in Indië werken en vooral voor hen die, gezien het feit dat zij op een met eenige zekerheid te bepalen tijdstip, hun pensioen zullen hebben verdiend en alsdan zullen repatriëren om zich blijvend in Nederland te vestigen, kan het van belang worden geacht om te weten op welke gemakkelijke wijze door middel van het Bouwspaarsysteem alsdan in Nederland een eigen woning kan worden verkregen.

Indien men niet beschikt over eenig kapitaal zal men zich genoodzaakt zien een huis te huren. De uitgaven hiervoor zullen dan echter moeten worden beschouwd als een steeds terugkomende last, waardoor geen „bezit” zal worden gevormd.

Wil men zich een eigen huis verschaffen dan zal dit in het algemeen slechts mogelijk zijn indien men zelf beschikt over ongeveer 40% eigen kapitaal van de waarde van dit huis terwijl de overige 60% gevonden worden uit een hypothecaire leening. Dit wil dus zeggen dat men slechts tot zijn doel kan komen indien hieraan vooraf is gegaan een spaarperiode, teneinde de 40% kapitaal te vormen.

Het Bouwspaarsysteem nu is een methode om met minder sparen evengoed het doel te bereiken, terwijl er verder nog diverse andere voordeelen aan verbonden zijn. Deze methode is voor Nederland vrij nieuw doch bestaat reeds lang in Engeland, Amerika, Duitschland, Zwitserland enz. enz. Vooral in Engeland en Amerika is deze methode, in de anderhalve eeuw dat zij aldaar bestaat zóó algemeen geworden dat men gerust kan zeggen dat vrijwel iedereen haar volgt. Op het Continent werd zij het eerst toegepast in Duitschland in het jaar 1924, en in de 11 jaren die sindsdien verliepen is reeds dit resultaat bereikt dat voor R. M. 500 000.000 aan hypotheeken op deze wijze werd gevestigd.

Het aantrekkelijke van dit systeem is:

- 1e. dat men minder geld behoeft te bezitten om een huis te koopen of te laten bouwen.
 - 2e. dat de rente die men over een aldus verkregen hypotheek moet betalen veel lager is dan die voor een gewone hypotheek.
 - 3e. dat men hierdoor in staat is meer af te lossen, waardoor.
 - 4e. men zich in 20 jaar, zonder in hoogere uitgaven te vervallen, een onbewaard bezit kan verwerven.
- Dat men met minder eigen geld, dus minder dan

40%, zich in het bezit van een eigen huis kan stellen, vindt zijn oorzaak in het feit dat men door het Bouwspaarsysteem „collectief” spaart. De grondgedachte is n.l. deze:

Indien iemand een huis van f 6000.— wil bouwen of koopen en hij heeft geen vermogen maar kan wel f 50.— per maand sparen, dan zal het 10 jaren duren alvorens hij tot zijn doel komt. Denken wij nu het geval voor meerdere mensen en komen wij hierdoor tot de coöperatieve gedachte dan zien wij dat, als er 2 mensen zijn die ieder f 50.— in de maand kunnen sparen, de één reeds na 5 jaren geholpen kan worden en, indien deze doorgaat met nu f 50.— op zijn schuld af te betalen, er 5 jaren later, dus totaal na 10 jaren, wederom f 6000.— in de gemeenschappelijke pot aanwezig zal zijn, zoodat dan de 2e geholpen zal kunnen worden.

Deze heeft er dan evenlang over gedaan als wanneer hij alleen zou hebben gespaard, terwijl de ander een voordeel van 5 jaren heeft gehad.

Als er 4 deelnemers zouden zijn die ieder f 50.— gemeenschappelijk sparen, dan zou de 1e na 2½ jaar aan de beurt zijn, de 2e na 5 jaren, de 3e na 7½ en de 4e na 10 jaren.

Denkt men zich een dergelijk collectief sparen uitgevoerd door een groote groep mensen, waartoe steeds meerdere deelnemers toetreden, zoodat er eigenlijk nooit een laatste is, dan blijkt dat iedere maand een aantal aan de beurt komt.

Een wachttijd zal er altijd zijn en daarom is dit systeem alleen van belang voor mensen die reeds tevoren zich bij een dergelijke combinatie hebben aangesloten en die dus pas over eenigen tijd een huis willen koopen of laten bouwen.

De lagere rente wordt mogelijk gemaakt omdat door de deelnemers een eigen kapitaalmarkt wordt gevormd die geheel onafhankelijk staat van de open kapitaalmarkt. De credieten worden n.l. verstrekt uit geld dat door de deelnemers in den vorm van spaargeld wordt ingebracht en hierover wordt door een Bouwspaarkas als de N. V. „Hybos” 1½% rente vergoed. Hierdoor kan volstaan worden met over de credieten slechts 2% rente te vragen.

Indien men een hypotheek heeft met een rente van 2% dan is dat te begrijpen dat men meer kan aflossen zonder tot hoogere uitgaven te komen dan wanneer men een hypotheek zou hebben met een rente van 4½ of 5% en hierdoor zal het mogelijk zijn de hypotheek in korteren tijd dan anders af te lossen.

Om een duidelijk voorbeeld te geven van het systeem laten wij hieronder volgen een korte uiteenzetting van de Algemeene Voorwaarden van de N. V. Hypothecaire Bouwkas „Hybos”, waarvan President — tevens Gedelegeerd Commissaris is de Heer H. E. K. Ezerman, Oud-Gouverneur van Sumatra's Oostkust.

Iemand die een contract sluit om uiteindelijk in het bezit te komen van b.v. f 5000.— contanten om hiermede een huis te koopen of een huis te laten bouwen of om een bestaande dure hypotheek af te lossen, moet met een dergelijk contract 3 periodes doorloopen alvorens het benodigde crediet verkregen is en weer is afgelost.

De eerste periode omvat den tijd die noodig is om het door de Bouwkas als minimum gestelde eigen aandeel in te brengen in contanten. Wil iemand dus, zooals hierboven gezegd, een huis stichten of koopen ter waarde van f 5000.— dan moet hij beginnen 20% of f 1000.— in te brengen. Het spreekt vanzelf dat men hierover lang of kort kan doen. Iemand die pas over 5 jaren dit huis wil hebben kan er 5 jaren over doen om de f 1000.— in te brengen. Het minimum dat men verplicht is in de maand in te brengen is $1\frac{1}{2}$ pro mille van het contractbedrag (in dit geval dus f 7.50) doch dan doet men er ongeveer 12 jaar over, alvorens de 20% bij elkaar zijn. Heeft men meer haast en beschikt men reeds over eenig spaargeld dan kan men dit, en desgewenscht de geheele 20%, direct storten. Hierdoor zal dan de 1e periode tot niets zijn gereduceerd.

Zoodra de 20% zijn volgestort behoort men tot de deelnemers die in aanmerking komen het crediet te ontvangen, doch eerst moet men de 2e periode of den wachttijd doorloopen. Tijdens dezen wachttijd moet men doorsparen doch men kan nu volstaan met het minimum van $1\frac{1}{2}$ pro mille per maand.

Indien wij eens aannemen dat deze wachttijd een jaar zal duren dan heeft men op zijn tegoed bij de Bouwkas staan f 1000.— plus $12 \times f 7.50$ plus de inmiddels bijgeschreven rente van $1\frac{1}{2}\%$. Alles bij elkaar zal dit ongeveer f 1100.— bedragen.

Men is nu aan de beurt gekomen en de f 5000.— zijn beschikbaar. In dien het de bedoeling is deze gelden te gebruiken voor aankoop van een huis zal door de Bouwkas tot taxatie worden overgegaan van het aangeboden onderpand en indien de deelnemer een huis wil laten bouwen zal tevoren de tekening en het bestek moeten worden ingediend. Daarna zal overgegaan worden tot uitbetaling van de f 5000.—, waarin dan f 1100.— van den deelnemer zelf zit zoodat de leening f 3900.— groot zal zijn. Deze leening wordt verstrekt onder hypotheccair verband en onder de volgende condities.

Zooals reeds gezegd zal de rente 2% bedragen steeds berekend over het onafgeloste gedeelte. Verder moet aan administratiekosten per jaar $\frac{3}{8}\%$ worden betaald. De geheele leening moet in 20 jaar worden terugbetaald.

De deelnemer is vrij in korteren tijd af te lossen, desnoods op een willekeurig moment geheel terug te betalen, zonder hiervoor de bij een gewone hypotheek gebruikelijke boete te betalen. Een groot voordeel is overigens dat de hypotheek van de zijde van de Bouwspaarkas onopzegbaar is, indien de deelnemer aan zijn

minimum verplichtingen voldoet.

Voor het gemak is bepaald dat de terugbetaling kan plaatsvinden in maandelijksche termijnen die gedurende de geheele 20-jarige 3e periode constant blijven.

Hiervoor is een annuïteit berekend die voor 20 jaar f 5.50 per maand is voor iedere f 1000.— dat de leening groot is. In het onderhavige geval zal de deelnemer dus $3.9 \times f 5.50$ per maand moeten betalen aan aflossing, rente en administratiekosten. Wil men in 10 jaren aflossen dan zal per maand f 11.— per maand per f 1000.— moeten worden betaald enz.

Het voordeel van deze methode springt duidelijk naar voren indien men eens gaat berekenen wat men voor een gewone hypotheek zou moeten betalen, alvorens deze zou zijn afgelost, waarbij wij dan nog achterwege laten dat men dan nooit een zoo groot percentage aan hypotheek op een huis zal krijgen.

Heeft men een hypotheek van f 5000.— met een rente van 5% en een aflossing van 2% per jaar dan zal men in 20 jaren uitgeven aan rente f 4000.— en aan aflossing f 2000.—, totaal dus f 6000.—.

Heeft men een „Hybos”-hypotheek van f 5000.— dan zal men in 20 jaren uitgeven $20 \times 12 \times 5 \times f 5.55$ of f 6600.—.

Men geeft dus in die 20 jaren f 600.— meer uit doch daarmee is de schuld geheel afgelost, terwijl in het eerstgenoemde voorbeeld de schuldrest nog f 3000.— groot is.

**

De „Ind. Voortstuwer” waaraan wij het bovenstaande ontleenen, schrijft hierover nog als volgt:

„Waar dit systeem voor onze in Indië werkende landgenooten van groot belang kan worden geacht, hebben wij gemeend goed te doen hiervan een zoo duidelijk mogelijke uiteenzetting te geven, temeer daar de hierboven genoemde Bouwspaarkas als volkomen soliede kan worden beschouwd. Maatregelen zijn n.l. genomen om zekerheid te geven voor de spaargelden door deze te laten bewaren en beheeren door de Amsterdamsche Trust Compagnie N. V., een dochterinstelling van de Amsterdamsche Bank e.e.a. overeenkomstig art. 10 sub 3 der Statuten en art. 14 van het Reglement waarbij de werkzaamheden van de Trustee worden omschreven.”

Wij zijn van meening dat voor Indië zelve een „bouwspaarsysteem” als te voren is uiteengezet wel op haar plaats is.

Red.

DE WERKTUIGKUNDIGE AAN DEN WAL.

(Slot).

(Ingezonden).

In mijn vorige schets beloofde ik terug te komen op het chapter „huizenbouw”. Was men in de laatste jaren vóór het uitbreken van de crisis er meer en meer toe over gegaan de fabriekswoningen door architecten-

bureaux te doen bouwen, vroeger werd met dergelijk werk eenvoudig de eerste machinist belast die het geval, meestal buiten de campagne, met een van zijn **seconds** opknapte aan wien dan in den regel een chemiker werd toegevoegd. In de meeste gevallen had men meer last dan plezier van dergelijke hulp omdat de heeren er veelal weinig voor voelden om ander werk te verrichten dan waarvoor ze scheep waren gekomen.

Ik maakte een geval mede, (ik was toen wnd. eerste) dat de administrateur mij liet roepen en mij opdroeg „even” een begroting met bijbehorende teekeningen te maken voor maar liefst drie woningen voor staf-employé's.

De huizen moesten vier kamers, vóór-, binnen- en achtergalerij bevatten. Verder moest er een paviljoen naast gebouwd worden plus een garage. U ziet, 't was nog in den goeden tijd. En of ik dat project nu maar even vlug wilde uitwerken, opdat de Directie het zoo spoedig mogelijk in haar bezit zou hebben.

Ik geef mijn lezers de verzekering dat ik met 't geval verlegen was. Maar, waar een wil is, is een weg. Zoo stevende ik Soerabaja-waarts en kocht daar een goed boek op bouwkundig gebied met bijbehorende platenatlas. Nam hier en daar wat van over en schroefde op die wijze een tekening in elkaar waarvan de baas „paf” stond. Nu kwam echter die vermaledijde begroting en nam ik daartoe een bouwkundige in den arm die mij keurig van cijfermateriaal voorzag. Toen ik zoo, aan de hand van die cijfers het begrootingsbedrag verkregen had, deed ik er nog een schepje op en de baas stuurde het heele geval naar de Directie. Na de noodige correctie op het hoofdkantoor, door middel van blauw potlood, kwam het „fiat-bouwen” af. Toen kreeg men de materiaal-aankoop en tenslotte het bouwen. Het resultaat was dat de huizen er, dank zij de medewerking van den tweeden machinist, kwamen, maar toen ze bewoonbaar waren begon men weer te malen. Het had er nog slechts aan gemankeerd dat men een flinke ombouw in de fabriek had uitgepiekerd, dan zou het spel heelemaal klaar geweest zijn. Gelukkig gebeurde dit dat jaar niet, maar toch hadden de werktuigkundigen geen dag vrij gehad terwijl het overig personeel, zelfs de „toegevoegde” chemici, allen met een maand verlof de kou in hadden gekund. Men ziet ook hier trokken de machinisten aan 't kortste eind.

Vóór 1922 waren de salarissen ook nog allerbedroevendst. Een 2e machinist kreeg toen f 150.— tot f 175.— per maand. Twee honderd gulden was toen al heel mooi, en kwam bijna nooit voor.

De actie voor betere bezoldiging, welke door den Suikerbond in 1922 werd ingezet, had een mooi succes. Voor elke categorie werden de minimum en maximum salarissen vast gesteld. De 2e machinisten kwamen op een schaal van f 250.— tot f 450.— per maand met één-jaarlijksche verhoogingen van f 25.—. De **chief**

sprong ook een stuk de hoogte in en kwam op f 550.— tot f 750.— per maand, plus dan de tantièmes.

Over die tantième-kwestie nog dit. Bij een onzer grootste concerns zat het mindere personeel ook alweer in den hoek waar de slagen vielen. Al het z.g. subaltern personeel toch, kreeg géén tantièmes, doch drie maanden salaris als gratificatie. Werd men op proef of in tijdelijken dienst aangesteld dan verviel de gratificatie. Dat was buitengewoon handig ingepikt en mij zijn gevallen bekend dat men drie jaar als „tijdelijk” medeliep en dat in de **hause** jaren, toen het suikerkapitaal miljoenen verdiende. Men ziet het was weer „de kleine man” die de dupe van de historie was.

Nu, in de crisisjaren zijn de tractementen uit den aard der zaak sterk gedaald en zullen zij wel nimmer meer op het oude peil terug komen.

In de bergcultures is de toestand voor den fabrieks-werktuigkundige steeds, vrijwel overal, zeer slecht geweest. De oorzaak hiervan schuilt voornamelijk in het feit, dat de bergcultuur-employé, met den baas aan het hoofd, de fabriek met alles wat daarbij behoort niet serieus neemt. De aanplant is alles en de rest is overbodige luxe, die men, nu ja, noodig heeft om een marktproduct te kunnen verkrijgen, maar vrijwel niet één administrateur interesseert zich voor de fabrieks-aangelegenheden.

Slechts de allergrootste ondernemingen hebben iemand in dienst die eenig begrip heeft van machineriën. Verreweg de meeste nemen een jong employé en bombardeeren dat jongemensch dan maar tot fabrieksemployé. Het zal mijn lezers dan ook niet verwonderen dat men op vele ondernemingen de zonderlingste toestanden in de fabrieken aantreft. „Als 't maar draait”, is het parool, over het „hoe” wordt niet gesproken. Dat de salaris-regeling met deze slechte toestanden in overeenstemming was, behoeft wel geen nader betoog.

In den laatsten tijd is er wel eenige verbetering gekomen en zijn er eenige goed geoutilleerde fabrieken gebouwd. Maar over het algemeen is de toestand nog vrij treurig. Daarbij komt nog, dat men in de bergcultures dikwijls zeer ver weg zit van de cultuur-centra, zoodat men vrijwel levend begraven is. Men is dan vrij wel overgeleverd aan de willekeur van den administrateur. De laatste jaren komt ook hierin geleidelijk verbetering.

Een zeer uitzonderlijke positie is die van monteur, vooral in de bergcultures. Voor zoover het ons vak betreft, is het voor hem die voor zijn vak voelt, een zeer mooie werkkring. Men ziet de resultaten van zijn werk voortdurend groeien hetgeen natuurlijk veel voldoening geeft. Er is echter een groote schaduwzijde en die bestaat in het feit, dat de monteur bijna steeds bij vreemden over den vloer is. Is de kostbaas een rond, joviaal type dan is het natuurlijk best uit te houden, maar owee, wanneer men verplicht is te logeeren bij

een administrateur b.v. die op zijn manier deftig is en zich, zelf op zijn vergeten landje 's avonds kleedt, alsof hij naar een deftig diner moet. Ik heb ze zoo meegemaakt. De toewan en njonja deftig aangedaan en daar zit je dan als moegewerkt monteur bij. Je bent dan ook wel verplicht je netjes op te tuigen, niet waar?

Dat dit allesbehalve prettig is, na een zware dagtaak behoeft geen nader betoog.

Hierbij komt nog, dat de monteur vrijwel geen bestaanszekerheid heeft. Is er geen werk meer, dan wordt hij veelal met een schijntje geld, zonder meer op straat gezet, vooral in dezen tijd komt dit herhaaldelijk voor.

Summa, summarum is het ook aan den wal, voor den werktuigkundige niet steeds rozengeur en maneschijn. 't Leven is dan ook niet zoo gemakkelijk als 't zich laat aanzien. Zooals met alles, heeft men licht- en schaduwkanten.

N.

(Ind. Voorstuwer).

Technische mededeelingen.

DE TEGENGANG VAN WATERVERSPIJLING door

AUG. STEEVENSZ. *)

Men zal het wel bevreemden, dat ik, als iemand, die het algemeen toezicht heeft op waterleiding bedrijven, dit onderwerp in beschouwing neem. Een verklaring in verband hiermede zal daarom niet ondienstig zijn.

Het is als een grove fout aan te merken, indien degenen die het beheer over een waterleidingbedrijf voeren, den consumenten niet leeren economisch met het water om te springen. Door de consumenten dit bij te brengen wint men hun sympathie voor het bedrijf waardoor gemopper wordt voorkomen. Waterverspilling brengt bovendien met zich mede een vroegtijdige vergrooting van het waterleidingnet, hetgeen beteekent onnoodige kapitaalsuitgave. Een en ander heeft het waterleidingbedrijf van de Stadsgemeente Soerabaia reeds ondervonden.

Alvorens het in hoofde dezes bedoelde onderwerp in beschouwing te nemen is het zaak eerst na te gaan op welke wijze water verspild wordt.

Bij mij thuis heb ik persoonlijk ondervonden dat water op de hierna te omschrijven wijze verspild werd.

Een der bedienden was bezig uit een der kranen water af te tappen in een emmer, toen zij even daarna door mijn vrouw werd geroepen om haar met andere bezigheden te helpen. De bewuste kraan bleef open en werd door die bediende glad vergeten en de daaronder geplaatste emmer vloeide natuurlijk na eenigen tijd over.

*) Hoofdbeheerder bij de Waterleiding- en Electriciteitsbedrijven van de provincie Oost-Java.

Het met een klein straaltje afstellen van de aftapkraan, welke boven de mandibak is aangebracht, kan ook heel dikwijls tot waterverspilling leiden. Men denkt, dat hierdoor ongemeten water kan worden afgetapt, hetgeen niet juist is, daar de tegenwoordige watermeters zoodanig zijn geperfectionneerd, dat deze bij 5 Liters per uur nauwkeurig aanwijzen. Het laten doorstroomen van het water met een klein straaltje heeft bovendien nog dit nadeel dat het leertje of de pakking van de kraan herhaaldelijk moet worden vernieuwd, wat weer kosten met zich brengt.

In het algemeen kan men onder waterverspilling verstaan al het water, dat niet nuttig gebruikt wordt en dus noodeloos wegvloeit.

Thans overgaande tot het behandelen van de middelen, welke waterverspilling kunnen tegengaan, kom ik tot het navolgende.

I. Zelfsluitende kraan.

Deze kraan geeft alleen water wanneer men er op drukt, terwijl de watertoevoer gesloten wordt bij het weder loslaten van de drukinrichting. Met een dergelijke kraan kan waterverspilling worden voorkomen, maar het nadeel aan zoo'n kraan verbonden is, dat men de drukinrichting kan vastzetten, waardoor het water toch door kan stroomen.

II. Muntwatermeter.

Met dit instrument kan op afdoende wijze waterverspilling worden tegengegaan indien men geregeld controle uitoefent. De huisvrouw moet dan dagelijks zooveel centen aan een der bedienden verstrekken als zij water denkt noodig te hebben voor het huishouden. Om te voorkomen, dat de verstrekte centen niet voor een ander doel worden gebruikt, is het zaak dat ook dagelijks moet worden nagegaan, of die centen in het centenbakje van den muntwatermeter aanwezig zijn. Dat e.a. moeilijkheden kan opleveren, als b.v. meeningsverschil met de bedienden als met gevolg herhaaldelijk verwisselen van bedienden, behoeft geen nader betoog. Het grootste ongerief, wat bovendien nog aan deze methode verbonden is, is, wanneer zoo'n muntwatermeter weigert te werken, zooals ik verscheidene malen heb ondervonden, men dan water uit de badkamer moet laten halen, waardoor een natte boel in de galerij voor de bijgebouwen ontstaat.

De door mij verkregen bezuiniging op het waterverbruik door het plaatsen van 2 muntwatermeters is gemiddeld 18%.

Aangezien deze methode vele ongerieven met zich bracht, werd daarna een proef genomen met de navolgende kraan.

III. Waste- not- kraan.

De werking van deze kraan komt ongeveer overeen met die van een zelfsluitende kraan, met dit verschil echter, dat deze kraan bij het vastzetten van de handle slechts een bepaalde hoeveelheid water doorlaat.

Een historisch feit wil ik hier even memoreeren.

Nadat de proef met deze kraan eenigen tijd gaande was, heb ik mijn chauffeur opdracht gegeven in den vervolge voor het wasschen van de auto geen gebruik meer te maken van de tuinslang, maar het daarvoor benoodigde water te halen uit een van de twee bedoelde kranen. Op een dag kwam mijn chauffeur met een bedrukt gezicht mij vertellen, dat de kraan stuk was, aangezien daaruit geen water meer vloeide. Een onderzoek instellend naar de oorzaak daarvan, kwam aan het licht, dat mijn chauffeur slim dacht te zijn door de handle vast te binden. U behoeft niet te vragen welke vriendelijke woorden ik hem voor zijn slimheid (luiheid), welke hem ten slotte meer werk bezorgde dan het neerdrucken van de handle, naar zijn hoofd heb geslingerd.

De met deze kranen door mij verkregen bezuiniging bedraagt gemiddeld 37%.

IV Bezuinigingskraan van den heer van den Bovenkamp.

Deze kraan is zoodanig ingericht, dat inwendig de doorlaat kan worden afgesteld, terwijl de afsluiting geschiedt als bij een gewone kraan. Opdat niet door onbevoegden de doorlaat kan worden vermeld, is voor verzegeling gezorgd. Doordat men het in de hand heeft per tijdseenheid meer of minder water door deze kraan te doen stroomen, kan met deze kraan waterspilling worden voorkomen, mits men toeziet, dat de kraan niet noodeloos openstaat, in welk geval water — alhoewel in mindere mate — toch verspild wordt.

Aangezien niet direct over de benoodigde hoeveelheid water kan worden beschikt, zal men met deze kraan ongemak ondervinden.

V. Waspa-kraan.

De Waspa-kraan is in wezen niets anders dan een gewone aftapkraan, waarvan de ontmonding is voorzien van een conisch eindigend verlengstuk, waarin een plug is aangebracht, welke voorzien is van twee groeven ter doorlating van het water. Door de twee schuine groeven wordt de doorlaat van het water verminderd, terwijl het conisch eindstuk zorgt voor een sproeiende werking van het water.

Het nuttig effect van de kraan is in vergelijking met dat van de onder IV bedoelde kraan weliswaar grooter, maar het nadeel van de Waspa-kraan is, dat vorenomschreven verlengstuk gemakkelijk van de kraan kan worden afgeschroefd, waardoor de werking wordt als van een gewone aftapkraan, zoodat het gestelde doel niet wordt bereikt. Behalve dat men heeft zorg te dragen, dat zoo'n kraan niet onnoodig openstaat, zijn er nog andere ongemakken aan verbonden als b.v. het nat worden van de voorzijde van je broek bij het handenwasschen. Op verscheidene kantoren, waar zoo'n kraan bij de handenwaschbak is aangebracht, heb ik kunnen aanschouwen, dat men om dit euvel te ontgaan tevoren de bak vult en daarin zij handen wast. Dat hierdoor waterspilling niet wordt voorkomen, maar juist in de hand gewerkt, behoeft geen nader betoog.

Conclusie.

De middelen, bedoeld onder II en III, kunnen alleen afdoend waterspilling tegengaan, omdat daarbij de watertoevoer tot een direct benoodigde hoeveelheid geregeld kan worden, zoodat het overvloeien van emmers en dergelijken uitgesloten is.

De Waste-not-kraan is nog boven de muntwatermeter te prefereeren, ongeacht, dat door mij met deze kraan ten opzichte van de muntwatermeters een grootere bezuiniging werd verkregen, en wel om de navolgende redenen.

Gemiddeld was mijn jaarlijksch waterverbruik 950 M³ en heb dat door het toepassen van twee Waste-not-kranen teruggebracht op 600 M³, zoodat ik per jaar rond f 100.— voor 350 M³ verspild water heb kunnen bezuinigen. Om deze besparing te kunnen verkrijgen, heb ik mij een uitgave moeten getroosten van f 31.— voor de aanschaffing van bedoelde kranen. In het eerste jaar is dus een bezuiniging verkregen van f 100.— = f 31.— = f 69.—.

Met muntwatermeters zou, zooals te voren gezegd, een zelfde bezuiniging zijn te verkrijgen. De aanschaffingskosten van 2 muntwatermeters zouden echter f 90.— hebben bedragen, zoodat in het eerste jaar f 10.— zou zijn bespaard.

De onderhoudskosten van de Waste-not-kraan zijn nihil, terwijl die van de muntwatermeter minstens op f 5.— komen te staan ook al zouden er waterleiding-bedrijven zijn, welke muntwatermeters van dat doel in huur zouden afstaan, dan nog zou ik de voorkeur geven aan de Waste-not-kraan, omdat daaraan voor de huisvrouw geen ongemakken verbonden zijn; want „vrede in huis” is met geen geld te koop.

*

Naschrift. Wij lezen in de Mededeelingen van de Ned. Ind. Aannemersbond ten aanzien van de Waspa-kraan, dat deze een uitvinding is van het bureau J. S. de Smit en Co. te Bandoeng, gepatenteerd en in den handel gebracht door de firma W. J. Stokvis' Kon. Fabriek van Metaalwaren.

Om het groote publiek nader te brengen tot deze zoo bijzonder economische nieuwigheid — besparing gevend gecontroleerd op gemiddeld 30 à 33% van het waterverbruik is een prijsvraag uitgeschreven, waarbij twee ijzeren vaten, opgesteld bij het Electrotechnisch bureau R. P. Wijbrug, te Soerabaia de hoofdrol spelen en waarbij het publiek moet raden welk vat het eerste vol zal zijn.

Red.

Boekspreking.

Wrange Schetsen of de nood der arbeidsgemeenschap.

Van den heer G. J. van Lonkhuyzen, lid van den Volksraad ontvingen wij een boekwerk bevattende een compilatie uit een ruim 10 jarig Volksraaddebat omtrent de volgende onderwerpen: 1. **Werkloozenzorg**,

2. Zondagsrust, 3. Ons schepelingenrecht, 4. Ongevallen-verzekering, 5. Het Loon der grijsheid, 6. Het Kantoor van Arbeid.

Dit boekje vraagt aandacht voor ons Kantoor van Arbeid en zijn desolaten toestand en bedoelt voorts in korte schetsen den lezer voor de werkzaamheid der Indische vakverenigingen te interesseeren, het bedoelt iets te onthullen van haar nooden, haar teleurstellingen. Geen nieuwigheden — geen pleidooien — geen toekomst bespiegelingen brengt het, alleen een stukje historie.

Wij zijn van meening, dat de schrijver die tevens voorzitter is van onze zustervereniging van Scheepswerktuigkundigen, met deze publicatie de vakbeweging een waardevollen dienst heeft bewezen.

Het geheel geeft inderdaad veel van wat door de Regeering is nagelaten inzake de sociale verzorging van de werknemers in deze landen.

In een slotwoord erkent de schrijver, niet hoe onwillig maar hoe onmachtig het Regeerings apparaat in Indië, dat den wijdschen naam van **Kantoor van Arbeid** draagt is, tot het volbrengen van eenig beteeuend opbouwend sociaal werk met de conclusie: Zonder een behoorlijk geoutilleerd enquête-apparaat, zonder een eigen afdeeling ter verzorging van de **arbeidswetgeving**, is dit kantoor een aanfluiting.

Het doet ten slotte een beroep op de Staten-Generaal voor de tendenz tot betreuenswaardige afbraak van, alzoo tegen de **onttaking** van het Kantoor van Arbeid, waarvoor de verantwoordelijkheid met al zijn bedroevende gevolgen bij de Indische Regeering berust „Die zich n.l. aan de onophoudelijk herhaalde adviezen van den Volksraad en in den Volksraad niet stoorde”.

Een verdienstelijk stuk werk, dat wij ook gaarne in het bezit van onze leden wenschen en dat na ontvangst van slechts f 0.40 (eventueel in postzegels) verkrijgbaar is bij het Kantoor van de Verg. van Scheepswerktuigkundigen Laan de Riemer 6, Batavia-C.

Wij mogen deze aankondiging besluiten met eveneens de wensch, dat er thans uit Nederland een machtiger geluid moge klinken.

Tot dusverre wordt nog teveel aan allerlei kapstokken opgehangen, die Indië niet alleen niet sieren, doch geen schrede voorwaarts brengen. Red.

Van de Administratie.

Vanwegegebrek aan ruimte geschiedt de publicatie van de ontvangen contributies in het volgende nummer.

Met verwijzing naar de oproep tot voldoening van Uw contributie op de voorpagina van dit nummer herhalen wij de opwekking:

STEL NIET UIT, MAAR DOE HET HEDEN.

Officieel.

MUTATIES.

's Lands Waterstaat.

Benoemd:

tot werktuigkundig opzichter en toegevoegd aan den Res. van Bali en Lombok; **M. E. Ripassa**, t.w. werkt. opz.

tot opzichter en toegevoegd aan den Res. van Benkoelen, **Mas Moestakim**, t.v. ambt. op w.g., l.l. opz. 1e klasse:

tot opzichter t.b. gesteld van het Landschap Matam, res. Westerafd. van Borneo, **Raden Mohamad Mahpoel**, ambt. op w.g. l.l. diezelfde functie bekleed hebbende.

Verleend:

wegens langdurigen dienst, één jaar verlof naar Europa aan **F. van Sprew**, architect bij 's Lands Waterstaat ingaande 17 Juni 1936.

wegens negenjarigen dienst idem elf maanden aan den onderopzichter t.b. van de Prov. Midden-Java, **H. P. van Stuwe**, ingaande 16 December 1935.

wegens achtjarigendienst, idem tien maanden aan den hoofdopzichter t.b. van de Prov. Oost-Java, **R. N. Timmer**, ingaande 18 Juli 1936.

Provincie West-Java.

Ontslagen:

op verzoek, eervol uit den vasten dienst der Prov. West-Java de hoofdingenieur, **W. H. Elsman**.

Werkzaamgesteld:

gerekend van 23 Sept. 1935 als Hoofdingenieur en belast met de functiën van Hoofd van het IIde district, met standplaats Cheribon, de t.b. gesteld Landsdienaar **Ir. Ph. H. te Winkel**.

Provincie Midden-Java.

Ontheven:

eervol van zijn werkzaamstelling i.v. met Eur. verlof als ingenieur bij de Prov. Waterstaats afd. Pemali-Tjomal **Ir. A. M. Verschoor**.

idem idem als hoofdteekenaar op het Hoofdkantoor van den Prov. Wats. dienst **J. Starreveld**.

idem als beheerder van de Waterleiding Poerworedjo de opzichter op het hoofdkantoor Prov. Wats afd. Serajoe **Th. E. Broers**.

Werkzaamgesteld.

als opzichter, beheerder van de Waterleiding Poerworedjo **L. J. de Fretes** t.v. opz. op het hoofdkantoor Prov. Wats afd. Serajoe.

Herbenoemd:

tot Hoofdteekenaar op het hoofdkantoor Prov. Wats. dienst met standplaats Semarang **A. A. Rozenberg**, t.v. ambt. op w.g.

tot Hoofdopzichter bij de Prov. Irr. afd. Serang met standplaats Blora, **J. Meyer**, t.v. ambt. op n.a.

Overgeplaatst:

van Blora naar de Pr. W. A. Pemali-Tjomal met standplaats Tegal, de hoofdopzichter bij de Pr. Irr. afd. Serang **R. Soedjara**.